

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 48 Фізіологія харчової і статевої поведінки

Освітня програма 091 Біологія та лабораторна діагностика

Спеціальність 091 Біологія

Галузь знань 09 Біологія

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від "31" січня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

Зміст

1. Загальна інформація.....	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу	5
4. Система оцінювання курсу	7
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	7
6. Ресурсне забезпечення.....	7
Література:	8
7. Контактна інформація.....	8
8. Політика навчальної дисципліни.....	8

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Фізіологія харчової і статевої поведінки
Освітня програма	091 Біологія та лабораторна діагностика
Спеціалізація (за наявності)	–
Спеціальність	091 Біологія
Галузь знань	09 Біологія
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	IУ/УІІ
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Практичні заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Дисципліна «Фізіологія харчової і статевої поведінки» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів ОР «бакалавр» спеціальності 091-Біологія (Освітня програма «Біологія та лабораторна діагностика»). При вивченні цієї дисципліни студенти поглиблюють теоретичні знання про фізіологічні механізми поведінки живих організмів, і зокрема, харчової та статевої поведінки.

Мета дисципліни сформувати у студентів систему знань про фізіологічні механізми поведінкових реакцій та шляхи підвищення адаптативної здатності організму.

Цілі: ознайомити студентів з основними поняттями етології та фізіологічними механізмами харчової та статевої поведінки. В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- основні поняття фізіології поведінки;
- закономірності рефлекторної діяльності ЦНС, збудження та гальмування;
- значення вищих відділів ЦНС в регуляції харчової та статевої поведінки
- роль кори великих півкуль в інтеграції поведінки організму;
- експериментальні та клінічні методи дослідження фізіології поведінки у людини та тварин;

вміти:

- пояснити основні поняття фізіології поведінки;

- пояснити фізіологічні механізми харчової та статеві поведінки;
- пояснити основні патологічні прояви харчової та статеві поведінки, пов'язані з діяльністю ЦНС;
- визначати роль мотиваційного збудження та емоцій у харчовій та статевій поведінці;
- розв'язувати ситуаційні задачі;
- вести здоровий спосіб життя.

Компетентності

ІК01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.

СК02. Здатність формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів на прикладі різних рівнів організації живого із використанням математичних методів й інформаційних технологій.

СК03. Здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології і на межі предметних галузей.

СК04. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів.

СК05. Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

СК07. Здатність до аналізу будови, функцій, процесів життєдіяльності, онто та філогенезу живих організмів.

СК09. Здатність аналізувати результати взаємодії біологічних систем різних рівнів організації, їхньої ролі у біосфері та можливості використання у різних галузях господарства, біотехнологіях, медицині та охороні навколишнього середовища.

СК10. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових вітчизняних та міжнародних конференціях та інших заходах.

СК11. Здатність опрацьовувати джерела інформації і представляти власні результати досліджень англійською мовою.

СК15. Здатність до чіткого виокремлення причинно-наслідкових зв'язків між структурною організацією, принципами функціонування фізіологічних систем та середовищем існування.

Програмні результати навчання

ПР01. Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.

ПР02. Застосовувати сучасні інформаційні технології, програмні засоби та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення професійної діяльності.

ПР03. Планувати, виконувати, аналізувати дані і презентувати результати експериментальних досліджень в галузі біології.

ПР04. Спілкуватися усно і письмово з професійних питань з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі, державною та іноземною мовами.

ПР05. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення

ПР07. Володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання.

ПР08. Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПР11. Розуміти структурну організацію біологічних систем на молекулярному рівні.

ПР12. Демонструвати знання будови, процесів життєдіяльності та функцій живих організмів, розуміти механізми регуляції фізіологічних функцій для підтримання гомеостазу біологічних систем.

ПР16. Знати будову та функції імунної системи, клітинні та молекулярні механізми імунних реакцій, їх регуляцію, генетичний контроль; види імунітету та методи оцінки імунного статусу організму.

ПР19. Застосовувати у практичній діяльності методи визначення 10 структурних та функціональних характеристик біологічних систем на різних рівнях організації.

ПР20. Аргументувати вибір методів, алгоритмів планування та проведення польових, лабораторних, клініко-лабораторних досліджень, у т.ч. математичних методів та програмного забезпечення для проведення досліджень, обробки та представлення результатів.

ПР28. Уявлення про будову і функції фізіологічних систем живих організмів.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Основні поняття фізіології поведінки	Мати уяву про значення робіт Сеченова, Павлова, біхевіористів, гештальт психологів, Фрайда у вивченні складних форм поведінки.	Творче завдання (презентація), спеціальна

		Знати основні поняття фізіології поведінки. Знати фізіологію природжених та набутих форм поведінки. Еволюцію поведінкових реакцій.	дискусія, тестові завдання.
2.	Формування програми поведінки – важлива ланка в системі адаптаційних властивостей організму	Розуміти функціональну структуру поведінки. Стадії поведінкового акту. Знати характеристику мозкових структур, які беруть участь в організації поведінкового акту. Знати нейронні механізми поведінки.	Розбір кейсів, творче завдання (презентація), тестові завдання.
3.	Контроль стереотипних природжених поведінкових реакцій, необхідних для виживання особини	Знати про участь гіпоталамуса в поведінкових реакціях (харчовій, статевій, захисній). Патерновий принцип функціонування гіпоталамуса. Значення базальних (підкіркових) ядер в регуляції рухових, вегетативних функцій, емоцій та сну, сексуальній поведінці. Морфо-функціональні відділи головного мозку, що відповідають за несвідомі, підсвідомі та свідомі компоненти поведінки.	Творче завдання (презентація), тестові завдання, розв'язування ситуаційних задач.
4.	Фізіологічні механізми харчової поведінки	Вміти пояснити значення гіпоталамусу в регуляції апетиту. Знати поліпептиди та нейротрансмітери, що беруть участь в регуляції апетиту. Знати гіпотези, що пояснюють процес регуляції споживання їжі. Участь пептидів в регуляції споживання їжі. Пониження мотивації до споживання їжі кишківниковими пептидами.	Розбір кейсів, тестові завдання. Творче завдання (есе, презентація)
5.	Фізіологічні механізми статевої поведінки	Знати про центри статевої поведінки у гіпоталамусі. Знати про вплив стресу на пренатальну статеву диференціацію мозку. Вміти пояснити механізми дії статевих гормонів. Мати уяву про механізми залицяння, шлюбну поведінку, цирканіальні ритми, естральний цикл. Розуміти	Розбір кейсів, тестові завдання. Творче завдання (есе, презентація)

		значення умовних, безумовних рефлексів та вищих відділів ЦНС у статевій поведінці.	
6.	Фізіологічні механізми мотивації і залежності в харчовій і статевій поведінці	Мати уяву про мотиваційно-емоційні аспекти харчової і статевої поведінки. Розуміти значення амінонергічної, дофамінергічної та ацетилхолінергічної систем головного мозку, системи опіоїдних пептидів у фізіологічних механізмах поведінки.	Творче завдання (презентація, есе), спеціальна дискусія, тестові завдання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	–
Лабораторні заняття	40
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	-
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції																			–
Практичні заняття		5		5		5		5		5		5		5	5				40
Самостійна робота																	10		10
Індивідуальні завдання																			-
Екзамен																		50	50
Всього за тиждень		5		5		5		5		5		5		5	5	10	50		100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійні презентації (лептоп, проєктор), використання системи дистанційної освіти для проведення
-----------------------------------	---

Література:

1. Югай К. Д., Бобрицька О. М., Кочеткова В. В. Фізіологія центральної нервової системи, вищої нервової діяльності та етологія: Навч. посіб. — Харків: Золоті сторінки, 2004. — 108 с.
2. Севериновська О. В. Етологія (основи поведінки тварин) : підручник для вищих навчальних закладів / О. В. Севериновська, О. Є. Пахомов, В. К. Рибальченко. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. – 292 с.
3. Макарчук М. Ю., Куценко Т. В. Фізіологія центральної нервової системи – К. :Київський університет, 2011.-150 с.
4. Лурия А. Р. Основы нейропсихологии. Учебное пособие - Академия, 2006 - 384 с.
5. Ганонг В. Ф. Фізіологія людини – Львів : 2002 – 784 с.
6. Макарчук М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В. І., Данилов С. А. Психофізіологія: Навчальний посібник К. : ООО "Інтерсервіс", 2011 – 329 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса
Викладач (і) Гостьові лектори	Ірина Слущик, к.б.н., доц
Контактна інформація викладача	iryna.sluchyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни "Фізіологія харчової і статевої поведінки" спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної
--------------------------	---

	<p>довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності.</p> <p>Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання).</p> <p>Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю.</p> <p>Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.</p>
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач

Случик І.Й., к.б.н., доц.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping loops and strokes, positioned to the right of the text.